

Vera kao sjedinjenje u Hristu

Autor: Jovan Blagojević

"I svi ovi, iako posvedočeni za svoju veru, ne primiše obećanja, pošto je Bog za nas predvideo nešto bolje, da oni ne dođu do savršenstva bez nas". (Jevrejima 11, 39–40)

Zaključni stihovi Himne vere sažimaju temu koja se razvija od Jevr. 11, 1. Oni, istovremeno, obezbeđuju vezu sa tekstom koji sledi u Jevr. 12, 1–13. Vera je na početku 11. poglavlja određena kao životno iskustvo kojim se potvrđuju stvari (još) neviđene iščekivanjem onoga čemu se nadamo (Jevr. 11, 1). Autor se vraća motivu sagledavanja realnosti nedostupnih fizičkim očima ističući da svi navedeni svedoci vere jesu dobili svedočanstvo verom (Jevr. 11, 39a up. 11, 2), ali ne i ispunjenje obećanja (39b).

Izraz obećanje ovde značajno menja značenje u odnosu na ono koje je podrazumevano u stihu 33, odnosno ono ovde predstavlja obećanje konačnog eshatološkog izbavljenja i boljeg vaskrsenja (Jevr. 11,35 up. 9,15). Svedoci vere su to obećanje samo izdaleka videli (Jevr. 11, 13b). Život u kategorijama obećanja Božijeg, i to bez ostvarenja eshatološke nagrade, javlja se kao osnovna karakteristika vere. Naglasci iz stiha 39 pokazuju, međutim, da namera pisca nije bila da jednostavno sastavi listu primera pojedinaca koji su živeli verom. Ta lista ima za cilj uzdizanje u eshatološku stvarnost u kojoj svi oni primaju konačno ispunjenje božanskih obećanja.

Ključni izraz odeljka je nešto bolje (Jevr. 11, 40a). Pomenuti izraz povezan je sa završnim rečima, a ne prime savršenstva bez nas (Jevr. 11, 40b). Svedoci vere, od doba biblijske praistorije i kroz čitavu istoriju Starog Zaveta, nisu iskusili savršenstvo božanskog obećanja i mesijanskog doba (premda su osetili njihov predukus). Svrha ovog oklevanja u ispunjenju obećanja je čekanje da i potonje generacije hrišćana dobiju priliku da učestvuju u konačnoj stvarnosti. Bog je odlagao njihovu nagradu do navršavanja punine vremena i pojave Hrista i novog saveza u njegovoj žrtvi kojoj su se verom prisajedinjavali svi samopožrtvovani svedoci vere biblijske davnine.

Autor upotrebljava izuzetno snažan izraz savršenstvo. Termin je u izvornom jeziku povezan sa puninom, smislom i konačnim ciljem. U biblijskom jeziku ima izrazito religijsko značenje. Taj smisao je naročito istaknut ranijom upotrebom termina. U Poslanici, on je povezan Hristom – savršenim sveštenikom i savršenom žrtvom (Jevr. 7, 11.26–28) koji je do savršenstva doveo ono što je najavljeno starozavetnim kultom (Jevr. 10, 14 up. 9, 9; 10, 1). Za pisca Poslanice termin ima hristološko-sotiriološko značenje. U Hristovoj krsno-vaskrsnoj žrtvi zajednica već ima spasenje. Eshatološki naglasak iz stiha 40 treba sagledati u tom svetlu. Obećanje iz stiha 39b dijalektički je povezano sa savršenstvom iz 40b i time se pokazuje da savršenstvo treba razumeti u kategorijama konačnog ispunjenja večnog nasleđstva, odnosno eshatološkog spasenja u celini. Hristovim delom dato je savršeno spasenje, ali savršeno iskustvo tog spasenja je realnost budućeg, eshatološkog doba. Hristova žrtva i njegovo vaskrsenje je zalag savršenih blagoslova i u Hristu oni postaju dostupni ne samo novozavetnoj zajednici, već i

starozavetnim svedocima vere koji su se unapred uzdali u Hrista (Ef. 1, 12). Oni uživaju iste privilegije kao i pripadnici novozavetne Crkve i učestvovali su u novom savezu i nadi na bolje vaskrsenje.

Dijalektika između sotiriološkog i eshatološkog spasenja u Poslanici razrešava se u savršenstvu spasenja koje ostvaruje zajednica verujućih. Ona svoje postojanje crpi iz savršenstva Hristove žrtve, a snagu u iskušenjima iz savršenstva eshatološke zajednice sa vaskrsim Hristom koji je zastupa u nebeskom svetištu u koje hrišćani i sami verom stupaju (Jevr. 10, 16–20 [19] up. 4, 16).

Na neki način vera ima demonstrativnu funkciju, jer eshatološku realnost koja nije dostupna fizičko-empirijskom iskustvu ostvaruje u istoriji, omogućujući joj materijalizaciju u bogoslužjenju, samopožrtvovanju i vernosti. Svedoci vere navedeni u Himni svedoče o ovoj sposobnosti da konkretno životno i istorijsko iskustvo oblikuju u odnosu na očekivanu budućnost (up. 11, 7.10.13.27.31.35–38). Oni su, stoga, u veri, imali pouzdanog životnog vodiča koji im je omogućio učestvovanje u božanskim obećanjima, čak iako ih nisu u potpunosti iskusili (11, 23.39). Pisac ispoveda i promovise snagu vere kao osnove moći hrišćanskog života koji je takođe usmeren ka budućnosti, koja u svetlu vere nije nesigurna i neizvesna.

Svedoci vere biblijske davnine nisu do sada iskusili konačno eshatološko izbavljenje boljeg vaskrsenja, ne zbog svojih nedostataka već Božije želje da ga i mi iskusimo zajedno sa njima (st. 40). Eshatološko sjedinjenje o kojem govori autor Himne stoga jeste sjedinjenje starozavetnih i novozavetnih svedoka vere u Hristu kao centralnoj tački i mestu susreta. Postizanje tog sjedinjenja zahteva podvig vere i pisac Poslanice upravo poziva slušaoca da ulože napor u tom pravcu uzdižući se u eshatološku realnost poput drevnih svedoka vere o kojima su čitali. Pisac iznova, mada prećutno, upotrebljava motiv hodočašća povezan sa praocima Izrailja kako bi opisao dijalektiku između vere i nade. Nada je, prema njegovom shvatanju, sposobnost da se nasluti budući nevidljivi svet, a praktična posledica nade jeste život hodočašća vere ka božanskom obećanju, hodočašća koje se vrši u bogoslužbenom životu hrišćanske zajednice (Jevr. 11, 6). Vera, stoga, potvrđuje realnost onoga u šta se nadamo, stvarnost božanskog obećanja.

Ovaj hodočasnički poziv pokazuje naročitu snagu kada se sagleda u kontekstu zajednice primarnih čitalaca Poslanice koju su u brojnim i teškim iskušenjima (Jevr. 10, 32–34), napuštala sabraća (Jevr. 10,25) i kojoj su božanska obećanja, katkad, izgledala nedostupna (Jevr. 10, 35). Pisac Himne ih ohrabruje da se uzdignu iznad stanja samosažaljenja i malodušnosti. Podseća ih na savršenost spasenja darovanog im u Hristu (Jevr. 10, 23.36) sa kojim delatnom verom zajedničare (Jevr. 10, 38–39) potvrđujući realnost (još nevidenog) budućeg veka (Jevr. 11, 1). Primeri navedeni u Himni obeshrabrenoj zajednici ukazuju na snagu i karakter vere kao eshatocentrične realnosti koja u bogoslužbenom životu zajednice ima svoj konkretni iskaz. Tom i takvom verom hrišćanin i danas učestvuje u budućim blagoslovima zagwarantovanim božanskim obećanjem. Naj snažniji iskaz vere, koji pretpostavlja vezu sa nevidenim svetom, jeste suočenje sa patnjom, mučeništvom i smrću. U svetlu zaključnih stihova Himne, međutim, i pomenuti iskazi vernosti su bogoslužbeni čin sjedinjenja sa Hristovom žrtvom (Jevr. 11,

4.5.7.11–13.17–23.25–26.29–31.33–38). To sažrtvovanje sa Hristom, kao uslov savaskrsenja sa Njim, jeste cilj na koji nas upućuje autor Poslanice.